

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 9. novembar 2009.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 9. novembra 2009.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU TUŽILAŠTVA ZA PRIHVATANJE DOKAZA
OSAM VJEŠTAKA NA OSNOVU PRAVILA 92bis I 94bis**

Tužilaštvo:

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi:

g. Radovan Karadžić

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Zahtjevu tužilaštva za prihvatanje iskaza osam vještaka na osnovu pravila 94bis i 92bis", podnesenom 29. maja 2009. (dalje u tekstu: Zahtjev u vezi s vještacima) i po "Zahtjevu za produženje roka za dostavljanje odgovora na Zahtjev na osnovu pravila 92bis u vezi s vještacima i za izuzimanje izvještaja Kathryn Barr", koji je optuženi podnio 31. avgusta 2009. (dalje u tekstu: Zahtjev u vezi s Kathryn Barr) i ovim donosi odluku u vezi s tim.

I. Proceduralni kontekst i argumenti

1. Zahtjev u vezi s vještacima odnosi se na iskaze osam vještaka, odnosno Thomasa Parsonsa, Fredyja Peccerellija, Williama Haglunda, Christophera Lawrencea, Josea Baraybara, Richarda Wrighta, Johna Clarka i Kathryn Barr. Osim Barrove, koja je vještak za rukopis, svi navedeni vještaci su forenzički naučnici, koji su učestvovali u ekshumacijama masovnih grobnica u Bosni i Hercegovini, nadgledali autopsije posmrtnih ostataka koji su tamo pronađeni, kao i indentifikaciju njihove DNK. Tužilaštvo (dalje u tekstu: tužilac) traži da iskazi osam vještaka, koji čine njihova ranija svjedočenja u predmetu *Popović* i povezani dokazni predmeti, kao i izvještaji koje su oni pripremili, budu prihvaćeni na osnovu pravila 92bis i 94bis, to jest, bez pozivanja tih vještaka radi dodatnog glavnog ispitivanja ili unakrsnog ispitivanja.¹

2. U periodu između 23. marta i 1. aprila 2009., tužilaštvo je dostavilo svoja obavještenja na osnovu pravila 94bis kojima obavještava Vijeće da je optuženom objelodanilo izvještaje tih osam vještaka i o svojoj namjeri da ih predloži za uvrštavanje u spis na osnovu pravila 94bis(C).² Na statusnoj konferenciji od 2. aprila 2009. u određenoj mjeri je raspravljano o pravilu 94bis i proceduri koju treba slijediti u vezi s vještacima uopšte. Tokom te rasprave,

¹ Zahtjev u vezi s vještacima, par. 1.

² V. Obavještenje tužilaštva o objelodanjivanju izvještaja vještaka dr Kathryn Barr i njenog *curriculum vitae*, 23. mart 2009.; Obavještenje tužilaštva o objelodanjivanju izvještaja vještaka Williama Haglunda i njegovog *curriculum vitae*, 1. april 2009.; Obavještenje tužilaštva o objelodanjivanju izvještaja vještaka dr Christophera Lawrencea i njegovog *curriculum vitae*, 1. april 2009.; Obavještenje tužilaštva o objelodanjivanju izvještaja vještaka Josea Baraybara i njegovog *curriculum vitae*, 1. april 2009.; Obavještenje tužilaštva o objelodanjivanju izvještaja vještaka Johna Clarka i njegov *curriculum vitae*, 1. april 2009.; Obavještenje tužilaštva o objelodanjivanju izvještaja vještaka Fredyja Pecereellija i njegovog *curriculum vitae*, 1. april 2009.; Obavještenje tužilaštva o objelodanjivanju izvještaja vještaka Thomasa Parsonsa i njegovog *curriculum vitae*, 1. april 2009.; Obavještenje tužilaštva o objelodanjivanju izvještaja vještaka Richarda Wrighta i njegovog *curriculum vitae*, 1. april 2009.

bivši pretpretresni sudija raspitivao se o tome da li bi mogao biti postignut ikakav sporazum između strana u postupku u vezi s nekim iskazima vještaka, imajući naročito u vidu forenzičke i patološke dokaze, i napominjući da neki od njih ne moraju biti kontroverzni. Optuženi je izrazio opšti stav da se neće protiviti tome da se bilo koji od vještaka pojavi, ali će osporavati njihove nalaze, bilo u cijelosti bilo djelimično.³ Optuženi je 11. maja 2009. dostavio svoje odgovore na obavještenja u vezi sa sedam vještaka iz oblasti forenzičkih nauka, takođe na osnovu pravila 94*bis*.⁴ Njegov stav je identičan u vezi sa svih sedam: naime, on (i) ne prihvata njihove izvještaje i/ili izjave; (ii) želi ih unakrsno ispitati; i (iii) ne osporava činjenicu da su oni vještaci i da su njihovi izvještaji relevantni, ali zadržava pravo da na suđenju iznese prigovor na mišljenja ponuđena izvan domena stručnosti svjedoka ili na relevantnost nekog konkretnog iskaza svjedoka. On stoga traži da Pretresno vijeće: (a) odgodi donošenje odluke o prihvatljivosti izvještaja do suđenja; (b) naloži vještacima da pristupe radi unakrsnog ispitivanja; i (c) riješi u vezi s obimom i relevantnošću iskaza na osnovu prigovora iznesenih na suđenju. Kada je riječ o Kathryn Barr, optuženi je najprije dostavio odgovor koji je identičan odgovorima koji se odnose na ostalih sedam vještaka.⁵ On je potom dva puta izmijenio taj odgovor; prvo, kako bi obavijestio Vijeće i tužilaštvo da neće osporavati izvještaj Barrove u vezi s Vujadinom Popovićem,⁶ i drugo, napominjući da neće osporavati izvještaje Barrove koji se odnose na Dragu Nikolića.⁷ On i dalje odbija da prihvatiti ostatak njenih izvještaja i ostaje pri zahtjevu da unakrsno ispita Barrovu u vezi s tim izvještajima.

3. Na osnovu sugestije pretpretresnog sudije da bi strane u postupku trebale razmotriti mogućnost postizanja sporazuma o nekim iskazima vještaka, tužilaštvo je dostavilo Izvještaje vještaka. Pošto mu je u tri navrata odobreno produženje roka da odgovori na Zahtjev u vezi s vještacima,⁸ optuženi je podnio Zahtjev u vezi s Kathryn Barr u kom je zatražio dodatno produženje roka, ovaj put samo u vezi sa sedam forenzičkih naučnika i izuzimanje osporenih

---

³ Statusna konferencija, T. 159–162 (2. april 2009.).

⁴ V. Odgovor na Obavještenje na osnovu pravila 94*bis*: William Haglund, 11. maj 2009.; Odgovor na Obavještenje na osnovu pravila 94*bis*: Christopher Lawrence, 11. maj 2009.; Odgovor na Obavještenje na osnovu pravila 94*bis*: Jose Pablo Baraybar, 11. maj 2009.; Odgovor na Obavještenje na osnovu pravila 94*bis*: John Clark, 11. maj 2009.; Odgovor na Obavještenje na osnovu pravila 94*bis*: Fredy Peccerelli, 11. maj 2009.; Odgovor na Obavještenje na osnovu pravila 94*bis*: Thomas Parsons, 11. maj 2009.; Odgovor na Obavještenje na osnovu pravila 94*bis*: Richard Wright, 11. maj 2009.

⁵ Odgovor na Obavještenje na osnovu pravila 94*bis*: Kathryn Barr, 11. maj 2009.

⁶ Izmijenjeni odgovor na Obavještenje na osnovu pravila 94*bis*: Katherine [*sic*] Barr, 7. avgust 2009., par. 5.

⁷ Drugi izmijenjeni odgovor na Obavještenje na osnovu pravila 94*bis*: Kathryn Barr, 24. avgust 2009., par. 5.

⁸ V. Nalog poslije sastanka na osnovu pravila 65*ter* i Odluka po zahtjevima za produženje roka, 18. juni 2009.; Odluka po zahtjevu optuženog za odobrenje da uloži žalbu na Zahtjeve za produženje roka: pravilo 92*bis* i raspored za odgovor, 8. juli 2009.; Statusna konferencija, T. 370 (23. juli 2009.).

dijelova iskaza Barrove. Vijeće je odobrilo veoma ograničeno dodatno produženje roka optuženom da odgovori na obavještenja u vezi sa sedam forenzičkih vještaka,⁹ i odlučilo da ubrza dostavljanje odgovora tužilaštva u vezi sa Zahtjevom u vezi s Kathryn Barr.¹⁰ Optuženi je, stoga, 4. septembra dostavio "Odgovor dr Radovana Karadžića na Zahtjev tužilaštva u vezi s predloženim iskazima osam svjedoka na osnovu pravila 94bis i 92bis od 29. maja 2009." (dalje u tekstu: Odgovor u vezi s vještacima), dok je tužilaštvo dostavilo "Odgovor tužilaštva na Zahtjev za izuzimanje iskaza dr Kathryn Barr" (dalje u tekstu: Odgovor u vezi s Kathryn Barr).

4. Vijeće će se stoga pozabaviti dvama pitanjima koja su pokrenuta tim podnescima – zahtjevom optuženog za izuzimanje iskaza Kathryn Barr i zahtjevom tužilaštva za prihvatanje iskaza svih osam vještaka na osnovu pravila 92bis – kako slijedi.

A. Zahtjev u vezi s Kathryn Barr

5. U svom Obavještenju u vezi s Kathryn Barr, tužilaštvo navodi da je optuženom objelodanilo osam njenih izvještaja, kao i njen *curriculum vitae*.¹¹ Ona u svojim izvještajima procjenjuje autentičnost spisa iz tog vremena, kao što su knjige evidencije i evidencija vozila, koje su 1995., tokom počinjenja krivičnih djela koja se navode u vezi sa Srebrenicom, vodili Zvornička brigada i Drinski korpus. Ona to čini kroz analizu rukopisa pet pojedinaca koji su bili povezani sa Zvorničkom brigadom i Drinskim korpusom i koji su unosili bilješke u knjige evidencije i evidenciju vozila. Četiri od tih izvještaja odnose se na rukopis Dragana Jokića, dok se preostala četiri odnose na Vujadina Popovića, Milorada Trbića, odnosno na više pojedinaca (Milorada Trbića, Dragu Nikolića i Ljubislava Štrpca). Optuženi u Zahtjevu u vezi s Kathryn Barr napominje da pristaje na prihvatanje dva od tih izvještaja, koji se odnose na Vujadina Popovića i Dragu Nikolića, kao i dijela izvještaja u vezi s Miloradom Trbićem, Dragom Nikolićem i Ljubislavom Štrpcem, koji se odnosi na Dragu Nikolića. Taj pristanak proističe iz kontakta optuženog s braniocima Nikolića i Popovića, koji su potvrdili da su potpisi njihovih klijenata na relevantnoj dokumentaciji autentični. Međutim, optuženi tvrdi da

---

⁹ Optuženom je naloženo da dostavi odgovor do 4. septembra 2009. Dana 4. septembra on je dostavio svoj odgovor na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku, koji je Vijeće prihvatilo na izuzetnoj osnovi. V. Podnesak s odgovorom na Zahtjev tužilaštva na osnovu pravila 92bis – vještaci, 7. septembar 2009.; Statusna konferencija, T. 441–445 (8. septembar 2009.).

¹⁰ Odluka po zahtjevu optuženog za produženje roka za odgovor na Zahtjev na osnovu pravila 92bis u vezi s vještacima i za izuzimanje izvještaja Kathryn Barr, 2. septembar 2009., par. 10–11.

¹¹ Obavještenje tužilaštva o objelodanjivanju izvještaja vještaka dr Kathryn Barr i njenog *curriculum vitae*, 23. mart 2009.

on nema sličan pristup preostalim trima osobama koje su sve povezane sa Zvorničkom brigadom, i da stoga mora sam angažovati vještaka za rukopis kako bi utvrdio da li se slaže s preostalim izvještajima.¹² Optuženi se posavjetovao s jednim takvim vještakom, Adrianom Lecroixom, koji je utvrdio da će mu biti potrebno oko 100 sati da ispita tačnost rada Barrove. Međutim, kako navodi optuženi, Sekretarijat je odbio da plati naknadu za navedeni broj sati, a takođe i za putne troškove za putovanje vještaka od Australije do Haaga. Dakle, optuženi tvrdi da bi, budući da on nije u mogućnosti da ga provjeri, iskaz Kathryn Barr trebalo izuzeti na osnovu pravila 89 budući da njegovu vrijednost nadmašuje štetan učinak njegovog prihvatanja.¹³ U prilog tome, on tvrdi da je dokazna vrijednost iskaza Barrove mala budući da je Vijeće već formalno primilo na znanje činjenice o kojima je presuđeno o tome da je Zvornička brigada učestvovala u pogubljenju zarobljenika u Srebrenici.¹⁴

6. U Odgovoru u vezi s Kathryn Barr, tužilaštvo tvrdi da su osporavani izvještaj i iskaz relevantni i imaju dokaznu vrijednost i da njihovim prihvatanjem neće biti nanesena nepravilna šteta. Kako navodi tužilaštvo, optuženom je odobren dovoljan broj sati da angažuje svoje vještake za potrebe odgovora na izvještaje vještaka i da se ne čini vjerovatnim da je traženih 100 sati potrebno u ovoj fazi da bi se odgovorilo na ograničeno pitanje prihvatljivosti iskaza Barrove.¹⁵ Tužilaštvo takođe tvrdi da iskaz Barrove ima veliku dokaznu vrijednost budući da je relevantan ne samo za učestvovanje Zvorničke brigade u događajima u Srebrenici, nego takođe "utiče na utvrđivanje autentičnosti ključnih dokumenata Zvorničke brigade", i pruža dokaze o organizovanju, planiranju i provođenju krivičnih djela za koja se optuženi tereti. Stoga, informacije sadržane u činjenicama o kojima je presuđeno ne otklanjaju potrebu da se ispituju pojedinosti navedene u dokumentima koje je analizirala Barrova.¹⁶ Tužilaštvo dalje napominje da propust optuženog da alocira makar jedan sat koje mu je za vještake odobrio Sekretarijat za analizu iskaza Barrove ne predstavlja štetu.¹⁷ Najzad, tužilaštvo tvrdi da je pravno sredstvo koje traži optuženi ekstremno, budući da alternativna pravna sredstva, kao što je izdavanje naloga optuženom da ponovo procijeni broj sati koji su mu potrebni da odgovori na Zahtjev u vezi s izvještajima vještaka, postoje. Pored toga, kako navodi tužilaštvo, optuženi bi mogao angažovati nekog vještaka bliže lokalnim

---

¹² Zahtjev u vezi s Kathryn Barr, par. 4.

¹³ Zahtjev u vezi s Kathryn Barr, par. 5–7, 9.

¹⁴ Zahtjev u vezi s Kathryn Barr, par. 8–10.

¹⁵ Odgovor u vezi s Kathryn Barr, par. 2–4.

¹⁶ Odgovor u vezi s Kathryn Barr, par. 5.

¹⁷ Odgovor u vezi s Kathryn Barr, par. 6–7.

zbivanjima ili bi mogao, imajući u vidu njegovo prihvatanje nekih izvještaja Barrove i s obzirom na njegov stav da je dokazna vrijednost ostatka iskaza Barrove "prilično mala", raditi na postizanju sporazuma s tužilaštvom.¹⁸

B. Zahtjev u vezi s vještacima

7. U Zahtjevu u vezi s vještacima, tužilaštvo traži odobrenje da predloži uvrštavanje u spis, "na osnovu pravila 94bis, 92bis i 89(C)", ranijeg iskaza, povezanih dokaznih predmeta i izvještaja vještaka koje je sačinilo osam gorenavedenih vještaka.¹⁹ Tužilaštvo tvrdi da se pravilo 92bis primjenjuje na iskaze vještaka i da Vijeće, stoga, ima diskreciono ovlaštenje da ih prihvati bez unakrsnog ispitivanja.²⁰ Kako navodi tužilaštvo, predloženi iskazi ispunjavaju preduslove iz pravila 92bis i nijedan od diskrecionih faktora ne govori protiv prihvatanja.²¹

8. Tužilaštvo ima u vidu to da neki od izvještaja vještaka navedenih u Zahtjevu u vezi s vještacima kao podobni za prihvatanje na osnovu gorepomenutih pravila nisu bili uvršteni u spis u predmetu *Popović*, ali napominje da su oni bili objelodanjeni odbrani u tom predmetu i da su bili ili "suštinski povezani sa svjedočenjem i izvještajima vještaka koji su podlijegali unakrsnom ispitivanju" ili su bili "istog karaktera kao izvještaji i svjedočenja" koji su podvrgnuti unakrsnom ispitivanju.²² Tužilaštvo u tom kontekstu tvrdi da bi, ukoliko Vijeće utvrdi da je dodatno unakrsno ispitivanje neophodno, ono trebalo biti ograničeno na sadržaj onih dijelova izvještaja i ranijeg svjedočenja koji nisu bili podvrgnuti unakrsnom ispitivanju u predmetu *Popović*.²³

9. Optuženi napominje da se njegov Odgovor u vezi s vještacima odnosi na šest izvještaja forenzičkih naučnika, a ne sedam, budući da je njegov odgovor u vezi s vještakom tužilaštva za DNK, Thomasom Parsonsom, morao biti odgođen dok se njegovom vještaku, Oliveru Stojkoviću, ne omogući pristup dokumentaciji koju je njegov tim zatražio od Međunarodne komisije za nestale osobe. On tvrdi da su se strane u postupku i pretpretresni sudija tokom sastanka na osnovu pravila 65ter održanog 17. augusta 2009. dogovorili da to bude učinjeno i

---

¹⁸ Odgovor u vezi s Kathryn Barr, par. 8–10.

¹⁹ Zahtjev u vezi s vještacima, par. 1, 17, Dodatak A.

²⁰ Zahtjev u vezi s vještacima, par. 4–9.

²¹ Zahtjev u vezi s vještacima, par. 10–12.

²² Zahtjev u vezi s vještacima, par. 13–15.

²³ Zahtjev u vezi s vještacima, par. 16.

traži da prilika za njegov odgovor bude odgođena dok njegov vještak ne bude u posjedu odgovarajućih informacija.²⁴

10. Optuženi zatim podsjeća Vijeće da su materijali vještaka forenzičkih nauka opširni i da je, pored toga, tužilaštvo, na zahtjev optuženog, objelodanilo veliki broj dokumenata na kojima se zasnivaju radovi vještaka i da sve njih treba da pregledaju vještaci odbrane. Optuženi tvrdi da je Odgovor u vezi s vještacima nepotpun zato što Dušan Dunjić, vještak koga je on angažovao, nije imao dovoljno vremena da analizira cjelokupni materijal. Ipak, Dunjićevi preliminarni stavovi priloženi su Odgovoru u vezi s vještacima i oni, po mišljenju optuženog, pružaju "neoborive razloge" za to da vještaci budu pozvani radi unakrsnog ispitivanja, uglavnom zbog toga što su relevantni izvještaji, transkripti i priloženi dokazni predmeti i izvori nepouzdana.²⁵ Optuženi takođe napominje da činjenica da je Dunjić pomagao timovima odbrane u predmetu *Popović* prilikom svjedočenja i unakrsnog ispitivanja tih vještaka tužilaštva, ne može biti odlučujuća pošto on tada nije imao mogućnost da ispita i analizira dokumentaciju na kojoj se zasniva rad šest vještaka forenzičkih nauka.²⁶

II. Mjerodavno pravo

11. Pravilo 89(F) Pravilnika predviđa da vijeće može primiti iskaz nekog svjedoka usmeno ili, "kad to dopuštaju interesi pravde", u pismenom obliku. Pravilo 92*bis* je jedno od pravila koje se odnosi na prihvatanje pismenih dokaza u postupku pred Međunarodnim sudom i ono predviđa sljedeće:

Pravilo 92*bis*

Prihvatanje pismenih izjava i transkripata umjesto usmenog svjedočenja

(A) Pretresno vijeće ne mora zahtijevati lično prisustvo svjedoka, već može prihvatiti, djelimično ili u cijelosti, svjedočenje u obliku pismene izjave ili transkripta svjedočenja tog svjedoka datog u postupku pred Međunarodnim sudom umjesto usmenog svjedočenja kad se njima dokazuje nešto drugo a ne djela i ponašanje optuženog za koje se on tereti u optužnici.

(i) Faktori koji idu u prilog prihvatanju svjedočenja u obliku pismene izjave ili transkripta uključuju ali nisu ograničeni na okolnosti u kojima to svjedočenje:

(a) ima kumulativni karakter, jer će o sličnim činjenicama usmeno svjedočiti ili su već svjedočili drugi svjedoci;

---

²⁴ Odgovor u vezi s vještacima, par. 2–3.

²⁵ Odgovor u vezi s vještacima, par. 4–5, 7, Dodatak A.

²⁶ Odgovor u vezi s vještacima, par. 8. Optuženi iznosi sličan argument koji se odnosi na činjenicu da su neki od tih vještaka unakrsno ispitani u predmetu *Krstić*. V. Odgovor u vezi s vještacima, par. 9.

- (b) govori o relevantnom istorijskom, političkom ili vojnom kontekstu;
  - (c) sadrži opštu ili statističku analizu nacionalne strukture stanovništva u mjestima na koja se odnosi optužnica;
  - (d) govori o uticaju zločina na žrtve;
  - (e) govori o karakteru optuženog; ili
  - (f) govori o faktorima koje treba uzeti u obzir prilikom odmjerenja kazne.
- (ii) Faktori koji idu u prilog tome da se ne prihvati svjedočenje u obliku pismene izjave ili transkripta uključuju ali nisu ograničeni na pitanja da li:
- (a) opšti interes nalaže da se svjedočenje iznese usmeno;
  - (b) strana koja se protivi može pokazati da je to svjedočenje zbog svog karaktera i izvora nepouzđano ili da je šteta koju ono može proizvesti veća od njegove dokazne vrijednosti; ili
  - (c) postoje drugi faktori zbog kojih je primjereno da svjedok prisustvuje radi unakrsnog ispitivanja.

(B) Ukoliko pretresno vijeće odluči da ne zahtijeva prisustvo svjedoka, pismena izjava u skladu s ovim pravilom biće prihvatljiva ako joj je priložena deklaracija osobe koja daje pismenu izjavu, u kojoj stoji da je sadržaj izjave istinit i tačan po njenom najboljem znanju i vjerovanju, i

- (i) deklaraciju je ovjerila:
  - (a) osoba ovlaštena da ovjeri takvu deklaraciju u skladu sa zakonima i propisanim postupkom države; ili
  - (b) predsjedavajući službenik koga je sekretar Međunarodnog suda imenovao u tu svrhu; i
- (ii) osoba koja je ovjerila deklaraciju pismeno je potvrdila:
  - (a) da je davalac izjave stvarno osoba imenovana u dotičnoj izjavi;
  - (b) da je davalac izjave potvrdio da je sadržaj pismene izjave, po njegovom najboljem znanju i vjerovanju, istinit i tačan;
  - (c) da je davalac izjave obaviješten da se protiv njega može pokrenuti postupak za davanje lažnog iskaza u slučaju da sadržaj pismene izjave nije istinit; i
  - (d) dan i mjesto deklaracije.

Deklaracija mora biti priložena pismenoj izjavi predatoj pretresnom vijeću.

(C) Nakon što saslušaju strane, pretresno vijeće će odlučiti da li će tražiti da svjedok pristupi radi unakrsnog ispitivanja; ukoliko tako odluči, primjenjuju se odredbe pravila 92ter.

12. Pravilo 92ter takođe dopušta prihvatanje pismenih dokaza, u obliku izjave nekog svjedoka ili transkripta iskaza datog u ranijem postupku, pod uslovom da dotični svjedok bude prisutan u sudnici i stoji na raspolaganju za unakrsno ispitivanje. Glavna razlika između ova dva pravila i razlog za postojanje različitih procedura za prihvatanje je da, za razliku od svjedoka čiji se dokazi prihvataju na osnovu pravila 92bis, svjedoci čiji se dokazi prihvataju putem pravila 92ter moraju pristupiti Međunarodnom sudu lično barem radi unakrsnog ispitivanja od druge strane. Iz tog razloga se dokazi koji se prihvataju na osnovu pravila 92ter mogu odnositi na djela i ponašanje optuženog, dok dokazi koji se prihvataju na osnovu pravila 92bis ne mogu.

13. Kao i pravila 92bis i 92ter, pravilo 94bis takođe se odnosi na pismene dokaze. Međutim, ono se odnosi samo na dokaze vještaka. To pravilo predviđa sljedeće:

Pravilo 94bis
Svjedočenje vještaka

- (A) Potpuna izjava i/ili izvještaj svakog vještaka koga poziva strana u postupku objelodanjuje se u roku koji odredi pretresno vijeće ili pretpretresni sudija.
- (B) U roku od trideset dana od objelodanjivanja izjave i/ili izvještaja vještaka, ili u roku koji odredi pretresno vijeće ili pretpretresni sudija, suprotna strana će dostaviti službenu obavijest o sljedećem:
- (i) da li prihvata izjavu i/ili izvještaj vještaka; ili
  - (ii) da li vještaka želi unakrsno ispitati; i
  - (iii) da li osporava kvalifikovanost svjedoka kao vještaka, ili relevantnost cijele izjave i/ili izvještaja ili nekog njihovog dijela, navodeći koje dijelove osporava.
- (C) Ako suprotna strana prihvati izjavu i/ili izvještaj vještaka, tu izjavu i/ili taj izvještaj pretresno vijeće može uvrstiti u dokazni materijal, a da se svjedok ne pozove da lično svjedoči.

14. Svi dokazi, bez obzira na to da li su pismeni ili usmeni, moraju ispunjavati osnovne uslove za prihvatanje dokaza koji su predviđeni u pravilu 89(C) i (D). U skladu s tim, bez obzira na konkretno pravilo prema kojem se prihvatanje nekog dokaza traži, on mora biti relevantan za tekući postupak i imati dokaznu vrijednost. Pored toga, njihova dokazna vrijednost ne smije biti suštinski manja od potrebe da se obezbijedi pravično suđenje.²⁷ Pored toga, prilikom primjene pravila 92bis i 94bis, Vijeće mora uvijek imati u vidu član 21(4)(e) Statuta, koji predviđa da optuženi može "imati pravo" da ispita, ili da se u njegovo ime ispituje, svjedoci koji ga terete. Međutim, kako je konstatovalo Žalbeno vijeće, pravo optuženog na unakrsno ispitivanje nije apsolutno.²⁸

15. Kako je navedeno gore, pravilo 92bis dopušta prihvatanje pismene izjave nekog svjedoka i/ili transkripta njegovog iskaza, zajedno s propratnim dokaznim predmetima koji

---

²⁷ *Tužilac protiv Galića*, predmet br. IT-98-29-AR73.2, Odluka po interlokutornoj žalbi u vezi s pravilom 92bis(C), 7. juni 2002. (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Galić*), par. 12, 31; *Tužilac protiv Milutinovića*, predmet br. IT-05-87-PT, Odluka po zahtevu tužilaštva na osnovu pravila 92bis, 4. juli 2006. (dalje u tekstu: Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Milutinović*), par. 5; *Tužilac protiv Milana Lukića i Sredoja Lukića*, predmet br. IT-98-32/1-T, Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92bis, 22. avgust 2008. (dalje u tekstu: Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Lukić*), par. 15; *Tužilac protiv Milana Lukića i Sredoja Lukića*, predmet br. IT-98-32/1-T, Odluka po povjerljivom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje ranijeg svjedočenja s povezanim dokaznim predmetima i pismenim izjavama svjedoka na osnovu pravila 92ter, 9. juli 2008., str. 7, par 20 [sic]; *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-AR73.2, Odluka po zajedničkoj interlokutornoj žalbi odbrane u vezi sa statusom Richarda Butlera kao svjedoka vještaka, 30. januar 2008. (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Popović*), par. 22.

²⁸ V. npr. *Tužilac protiv Milana Martića*, predmet br. IT-95-11-AR73.2, Odluka po žalbi na Odluku Pretresnog vijeća u vezi sa iskazom svjedoka Milana Babića, 14. septembar 2006., par. 12.

čine neodvojivi i nezamjenjivi dio njegovog iskaza.²⁹ Pored ispunjavanja uslova iz pravila 89 Pravilnika, dotični iskaz se ne smije odnositi na djela i ponašanje optuženog,³⁰ a formalni uslovi iz pravila 92bis(B) moraju biti ispunjeni. Ako su gorenavedeni uslovi ispunjeni, drugi korak koji Vijeće preduzima jeste da utvrdi, imajući u vidu faktore predviđene u pravilu 92bis(A)(i)–(ii), da li da primijeni svoje diskreciono ovlaštenje da prihvati iskaze u pismenom obliku.³¹ Pored faktora navedenih u tom pravilu, Vijeće takođe može razmotriti da li se dotični pismeni dokaz: (i) odnosi na "jedan aktuelan i važan problem među stranama, za razliku od nekog perifernog ili marginalno relevantnog pitanja",³² i/ili je "ključno" za tezu tužilaštva;³³ i (ii) dokazuju li se njime djela i ponašanje neke osobe koja je bila podređena optuženom ili neke druge osobe za čija se djela i ponašanje optuženi tereti odgovornošću.³⁴ Čak i ukoliko svi ti faktori govore u prilog prihvatanju neke izjave svjedoka ili transkripta na osnovu tog pravila, Pretresno vijeće može odlučiti, na osnovu pravila 92bis(C), da dotični svjedok treba biti pozvan radi unakrsnog ispitivanja pod uslovima predviđenim u pravilu 92ter. Prilikom primjene ovog diskrecionog ovlaštenja, Vijeće može uzeti u obzir, između ostalog, to da li dotični iskaz: (i) čini "kritičan" ili "ključni element" teze tužilaštva;³⁵ (ii) opisuje djela i ponašanje osoba za čija se djela i ponašanje optuženi tereti odgovornošću (potčinjeni, saizvršilac) i u koliko bliskoj vezi su djela i ponašanje te osobe sa optuženim;³⁶ i (iii) tiče se identiteta žrtava i metoda i sredstava identifikacije.³⁷ Pored toga, Vijeće mora

---

²⁹ *Tužilac protiv Dragomira Miloševića*, predmet br. IT-98-29/1-T, Odluka o prihvatanju pismenih izjava, transkripata i relevantnih dokaznih predmeta na osnovu pravila 92ter, 22. februar 2007., str. 3; *Tužilac protiv Perišića*, predmet br. IT-04-81-T, Odluka po zahtevu tužilaštva za prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92bis, 2. oktobar 2008. (dalje u tekstu: Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Perišić*), par. 16; Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Lukić*, par. 21.

³⁰ Odluka po žalbi u predmetu *Galić*, par. 9–10. V. takođe Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Milutinović*, par. 6; Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Lukić*, par. 17; Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Perišić*, par. 11; koje obje upućuju na Odluku po žalbi u predmetu *Galić*. Isto tako, prije Odluke po žalbi u predmetu *Galić*, v. *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, Odluka po zahtevu optužbe za prihvatanje pismenih izjava u skladu s pravilom 92bis, 21. mart 2002. (dalje u tekstu: Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *S. Milošević*), par. 22.

³¹ Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Milutinović*, par. 7.

³² Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *S. Milošević*, par. 24–25; Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Martić*, par. 15.

³³ *Tužilac protiv Brđanina i Talića*, predmet br. IT-99-36-T, Odluka o prihvatanju izjava shodno pravilu 92bis, 1. maj 2002., par. 14; Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Lukić*, par. 19.

³⁴ Odluka po žalbi u predmetu *Galić*, par. 13; up. Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Milošević*, par. 22; Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Milutinović*, par. 7; *Tužilac protiv Dragomira Miloševića*, predmet br. IT-98-29/1-T, Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92bis, 3. april 2007., str. 4; Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Lukić*, par. 19–20.

³⁵ Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *S. Milošević*, par. 24.

³⁶ Odluka po žalbi u predmetu *Galić*, par. 13.

³⁷ Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Lukić*, par. 23.

uzeti u obzir svoju obavezu da obezbijedi pravično suđenje na osnovu članova 20 i 21 Statuta.³⁸

16. Pravilo 94bis(C) dopušta prihvatanje izvještaja vještaka i/ili pismenih izjava bez unakrsnog ispitivanja vještaka koji ih je dao. Iako to pravilo ne predviđa izričite smjernice, pretresna vijeća su ustanovila sljedeće kriterijume za prihvatanje ove vrste dokaza: (i) da je predloženi svjedok klasifikovan kao vještak; (ii) da izjave vještaka ili izvještaji zadovoljavaju minimum standarda pouzdanosti; (iii) da su izjave ili izvještaji vještaka relevantni i da imaju dokaznu vrijednost; i (iv) da sadržaj izvještaja ili izjava vještaka spada u priznati domen stručnosti dotičnog vještaka.³⁹ Kako je izričito predviđeno pravilom 94bis(C), izvještaj i/ili izjava vještaka mogu biti uvršteni u spis bez pozivanja vještaka da pristupi radi svjedočenja, samo ukoliko protivna strana u postupku prihvata te izvještaje.⁴⁰

17. Na prvi pogled je očigledno da, za razliku od pravila 94bis, pravilo 92bis po svemu sudeći nije ograničeno na određenu vrstu svjedoka i stoga može biti korišteno za prihvatanje iskaza vještaka, uključujući prihvatanje ranije prihvaćenih izvještaja vještaka i/ili pismenih izjava kao neodvojivi i nezamjenjivi dio iskaza vještaka u ranijim predmetima. Ukoliko se iskaz vještaka predlaže samo na osnovu pravila 92bis ili, kao u ovom slučaju, kombinovanjem pravila 92bis i 94bis, postavlja se pitanje da li takav iskaz može i treba biti prihvaćen na osnovu pravila 92bis, to jest, potencijalno bez unakrsnog ispitivanja vještaka. Jedna značajna distinkcija koja je gore zabilježena jeste da pravilo 94bis dopušta prihvatanje pismenih izjava i/ili izvještaja vještaka bez unakrsnog ispitivanja, ali samo ako se druga strana tome ne protivi.⁴¹ Međutim, kada se radi o pravilu 92bis, Pretresno vijeće ima apsolutnu slobodu prilikom odlučivanja o tome da li će izjave svjedoka, transkripte i prateće dokazne predmete prihvatiti bez unakrsnog ispitivanja. Stoga, najznačajnije pitanje predstavlja unakrsno ispitivanje vještaka, kao i to da li je pravo na unakrsno ispitivanje koje im pripada na osnovu pravila 94bis na neki način postalo nedjelotvorno uslijed prihvatanja tih izvještaja vještaka i pismenih izjava na osnovu pravila 92bis.

18. U predmetu *Galić*, Žalbeno vijeće, baveći se pitanjem jednog preminulog vještaka na osnovu pravila 92bis (prije usvajanja pravila 92quater), konstatovalo da Pravilniku ne

³⁸ Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Lukić*, par. 20.

³⁹ Odluka po žalbi u predmetu *Popović*, par. 21.

⁴⁰ V. takođe Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Lukić*, par. 21; Odluka po žalbi u predmetu *Popović*, par. 53; *Tužilac protiv Boškenskog i Tarčulovskog*, predmet br. IT-04-82-T, Odluka po zahtjevu za izuzimanje iskaza vještaka Burgessa i njegovog izvještaja koji je predložilo tužilaštvo, 17. maj 2007., par. 5.

⁴¹ V. gore, par. 16.

predviđa ništa što bi sprečavalo primjenu pravila 92bis na iskaze vještaka, uključujući utvrđivanje prava druge strane da unakrsno ispita te vještake.⁴² Kasnija sudska praksa je podijeljena, pri čemu su neka vijeća mišljenja da se, za razliku od prihvatanja transkripata, za prihvatanje izvještaja vještaka i/ili pismenih izjava nikada ne može razmatrati na osnovu pravila 92bis. Umjesto toga, oni bi trebali biti prihvaćeni samo na osnovu pravila 94bis, čime bi protivnoj strani bilo dato pravo da zahtijeva unakrsno ispitivanje dotičnog svjedoka.⁴³

19. Iako je sudska praksa podijeljena kada je riječ o pitanju koje se pravilo primjenjuje na izvještaje i/ili pismene izjava vještaka, opšte je prihvaćeno da transkripti ranijih usmenih iskaza koje su dali vještaci mogu biti prihvaćeni putem primjene pravila 92bis.⁴⁴

III. Diskusija

A. Zahtjev u vezi s Kathryn Barr

20. Kako je gore navedeno, optuženi tvrdi da bi više izvještaja Kathryn Barr, kao i njen iskaz u vezi s njima, trebalo izuzeti na osnovu toga što njihovu dokaznu vrijednost nadmašuje šteta uslijed prihvatanja neprovjerenih dokaza. Vijeće smatra da tvrdnja o nanošenju štete nije uvjerljiva. Prvo, činjenica da neki dokaz nije provjeren putem unakrsnog ispitivanja ne povećava nužno njegov štetni učinak, budući da on u krajnjoj liniji zavisi od kvaliteta unakrsnog ispitivanja. Drugo, kako je istaklo tužilaštvo, propust samog optuženog da alocira za Lacroixa ili bilo kojeg drugog vještaka za rukopis, neke od "sati za vještake" koje mu je već odobrio Sekretarijat, ne predstavlja valjan razlog za izuzimanje iskaza Barrove u cijelosti. Sekretarijat je, kako je naznačeno u jednoj ranijoj odluci Vijeća,⁴⁵ već uveliko izašao u susret optuženom u vezi s vještacima po njegovoj želji i pristao je da plati veoma veliki broj sati njihovog rada, mnogo veći nego u bilo kom drugom predmetu na Međunarodnom sudu,

---

⁴² V. Odluka u predmetu *Galić*, par. 39–40.

⁴³ *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po *povjerljivom* zahtjevu za prihvatanje pismenih iskaza umjesto usmenog svjedočenja na osnovu pravila 92bis, 12. septembar 2006. (dalje u tekstu: Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Popović*), par. 33–54 (u kojoj se navodi više drugih odluka koje se bave pitanjem preklapanja). Up. Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Popović*, Izdvojeno mišljenje sudije Kimberly Prost, par. 1–6; *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu tužioca da se u spis uvrste transkripti iskaza primjenom pravila 92bis Pravilnika, 8. decembar 2006., par. 17–23, koja je u saglasnosti s Odlukom po žalbi u predmetu *Galić*.

⁴⁴ Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Popović*, par. 43.

⁴⁵ Odluka po zahtjevu optuženog za produženje roka za odgovor na Zahtjev na osnovu pravila 92bis u vezi s vještacima i za izuzimanje izvještaja Kathryn Barr, 2. septembar 2009. (dalje u tekstu: Odluka o produženju roka), par. 8.

uključujući velike predmete sa više optuženih.⁴⁶ Budući da je korisnik ovako fleksibilnog pristupa Sekretarijata, i pošto nije distribuirao neke od alociranih "sati za vještake" Lecroixu, optuženi ne može sada tvrditi da ne raspolaže potrebnim resursima da ga angažuje. Optuženi ima obavezu da vodi svoju odbranu i upravlja resursima koji su mu odobreni i ne može sada tvrditi da je njegovoj odbrani nanesena šteta, budući da je sam prouzrokovao eventualne štetne posljedice koje iz toga mogu proizaći.

21. Ipak, Vijeće je mišljenja da bi iskaz Kathryn Barr trebalo izuzeti, ne uskraćujući pravo na njegovo ponovno podnošenje, na osnovu toga što po svemu sudeći nema dokaznu vrijednost za ovaj predmet, barem ne u ovoj fazi postupka. Štaviše, optuženi je sam dao naslutiti u vezi s tim kada je napomenuo da je dokazna vrijednost iskaza Barrove niska.⁴⁷ Optuženi nije osporio autentičnost nekih bilješki u evidenciji Zvorničke brigade i Drinskog korpusa i on ih ne može u budućnosti osporavati. Pored toga, iako je Pretresno vijeće u tom predmetu smatralo da iskaz Barrove ima dokaznu vrijednost i relevantan je za predmet *Popović* iz očiglednih razloga, odnosno zato što su neke od tih bilješki unijeli neki od optuženih u tom predmetu, ista relevantnost i dokazna vrijednost nije neposredno očigledna u ovom predmetu, budući da tužilaštvo ima druge svjedoke koji mogu svjedočiti o postojanju spisa iz tog vremena i posredstvom kojih ona može biti predložena u dokaze. U skladu s tim, Vijeće ne vidi nikakvu potrebu da sasluša Barrovu, izuzev i ukoliko optuženi ne ospori autentičnost dotičnih spisa iz tog vremena.

B. Zahtjev u vezi s vještacima

22. Baveći se prvo zahtjevom optuženog da Pretresno vijeće odgodi rok za dostavljanje odgovora u vezi s Parsonsom, Vijeće je mišljenja da bi taj zahtjev trebalo odbiti. Vijeće napominje da mu je u svojoj odluci od 2. septembra 2009., kada je optuženom odobrilo produženje roka da odgovori na Zahtjev u vezi s vještacima, dalo uputstva da svoj odgovor usredsredi na sedam vještaka forenzičkih nauka, izuzimajući samo Kathryn Barr, čiji je iskaz bio predmet zahtjeva za izuzimanje. Taj nalog je bio u saglasnosti sa stavom pretpretresnog sudije koji je na sastanku na osnovu pravila 65ter izjavio da bi, iako on uočava određenu vrijednost odgađanja odluke u vezi s vještakom za DNK, optuženi ipak trebao dostaviti svoj odgovor na cjelokupni Zahtjev u vezi s vještacima kako bi odluka u vezi s vještacima mogla

---

⁴⁶ Na primjer, Sekretarijat je do sada alocirao optuženom 600 "sati za vještake" za pretpretresnu fazu u njegovom predmetu i još 150 sati za pretresnu fazu. V. Dopis iz Službe za pravne poslove i odbranu optuženom, 25. avgust 2009.

⁴⁷ Zahtjev u vezi s Kathryn Barr, par. 8.

biti donijeta što je ranije moguće.⁴⁸ Pored toga, prošlo je više od dva mjeseca od tog sastanka na osnovu pravila 65ter, a ipak, uprkos tome što mu je rečeno da to može učiniti,⁴⁹ optuženi nije dostavio dopunu svojih Zahtjeva u vezi s vještacima koja se odnosi na Parsons. U svakom slučaju, u svjetlu stavova Vijeća o prihvatljivosti iskaza sedam vještaka forenzičkih nauka na osnovu pravila 92bis, kako je dolje naznačeno, Vijeće smatra da je ovaj dio zahtjeva optuženog sada bespredmetan.

23. Kada je riječ o primjenjivosti pravila 92bis na vještake, iako bi se moglo ustvrditi da je Žalbeno vijeće riješilo ovo pitanje u predmetu *Galić*, Vijeće je mišljenja da su činjenice u tom predmetu bile izuzetne budući da je dotični vještak preminuo i da je odluka donesena prije nego što je pravilo 92quater usvojeno. Pored toga, Vijeće smatra da bi, kada se radi o pitanjima mišljenja vještaka koji su nepovoljni po optuženog, optuženom trebalo, u principu, omogućiti da to pitanje provjeri unakrsnim ispitivanjem, ukoliko to želi. Iz navedenog razloga, Vijeće je mišljenja da, u predmetima kao što je ovaj, u kom je tužilaštvo ponudilo više izvještaja vještaka na osnovu pravila 94bis kao i na osnovu pravila 92bis, mjerodavna procedura trebala biti ona koja je predviđena u pravilu 94bis.⁵⁰ Štaviše, čak i da izvještaji vještaka nisu predloženi na osnovu pravila 94bis, Vijeće bi odbilo da ih prihvati samo na osnovu pravila 92bis, budući da je mišljenja da bi se pravilo 94bis, koje je *lex specialis* u odnosu na pravilo 92bis, trebalo primjenjivati na izvještaje vještaka i/ili pismene izjave vještaka. U suprotnom, prava predviđena u pravilu 94bis mogla bi postati nedjelotvorna uslijed primjene pravila 92bis.⁵¹

24. Prelazeći dalje na kriterijume na osnovu pravila 94bis,⁵² Vijeće napominje da je, iako ti uslovi nisu ispunjeni,⁵³ optuženi izjavio da odbija prihvatiti izvještaje vještaka i izrazio namjeru da unakrsno ispita vještake. U skladu s tim, Vijeće nema diskreciono ovlaštenje da na osnovu pravila 94bis prihvati te iskaze bez pozivanja sedam vještaka radi unakrsnog ispitivanja niti bi Vijeće, većinom glasova, iz svih gorenavedenih razloga,⁵⁴ to učinilo i da

---

⁴⁸ Sastanak na osnovu pravila 65ter, T. 156–157 (17. avgust 2009.).

⁴⁹ Odluka o produženju roka, par. 9. V. takođe Statusna konferencija, T. 370 (23. juli 2009.).

⁵⁰ Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Popović*, Izdvojeno mišljenje sudije Kimberly Prost, par. 2.

⁵¹ Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Popović*, par. 51–52.

⁵² Vijeće napominje da bi, čak i da je odlučilo da je pristup za koji se opredijelila sutkinja Prost u svom izdvojenom mišljenju u predmetu *Popović* primjenjiv na Zahtjev u vezi s vještacima, bilo potrebno pozvati vještake da pristupe radi unakrsnog ispitivanja. Štaviše, sutkinja Prost je rekla u drugom paragrafu svog mišljenja, da će pitanje prava na unakrsno ispitivanje vještaka iskrnuti u slučajevima u kojima relevantna strana slijedi proceduru na osnovu pravila 94bis. U ovom konkretnom slučaju, tužilaštvo je slijedilo proceduru na osnovu pravila 94bis.

⁵³ V. par. 16 gore za relevantne uslove.

⁵⁴ V. par. 26 dolje.

ima to diskreciono ovlaštenje. Iz tog razloga, Vijeće, imajući u vidu da optuženi ne osporava stručnost sedam vještaka, smatra da bi donošenje odluke o prihvatanju relevantnih izvještaja i/ili pismenih izjava trebalo biti odgođeno dok sedam svjedoka ne bude pozvano da dâ iskaz u sudnici.

25. Čak i da je Vijeće pogriješilo u svom pristupu u vezi s primjenjivošću pravila *92bis* na vještake, Vijeće, većinom glasova smatra da dotični dokazi ne mogu biti prihvaćeni na osnovu pravila *92bis*, budući da ne ispunjavaju relevantne kriterijume. Drugim riječima, bez obzira na to da li će u ovoj situaciji biti primijenjeno pravilo *92bis* ili pravilo *94bis*, ishod je isti, odnosno vještaci će biti obavezni da se pojave u sudnici. Bez obzira na to što iskazi sedam vještaka (i) ispunjavaju uslove iz pravila 89; (ii) ne odnose se na djela i ponašanje optuženog; i (iii) ispunjavaju formalne uslove iz pravila *92bis(B)*, Vijeće, većinom glasova, smatra da više faktora govori protiv primjene diskrecionog ovlaštenja za njihovo prihvatanje na osnovu pravila *92bis*. Nijedan od faktora navedenih u pravilu *92bis(A)(i)* koji idu u prilog prihvatanju dokaza na osnovu pravila *92bis*, po svemu sudeći, ne može biti primijenjen na ovu vrstu iskaza vještaka koji se odnose na forenzičku naučnu analizu. Pored toga, iskazi svih sedam vještaka čine "kritični" ili "ključni element" teze tužilaštva i kao takvi su isuviše značajni da budu prihvaćeni bez provjere od strane ovog konkretnog optuženog.⁵⁵ Dokazi forenzičkih vještaka u suštini predstavljaju iznošenje njihovih mišljenja u vezi s brojem, tipom i identitetom žrtava, zasnovani na forenzičkim ispitivanjima koja su oni proveli i naučnim metodama i sredstvima koja su koristili prilikom tih ispitivanja. Ovo, kao i činjenica da je vještak optuženog, Dunjić, iznio znatne bojazni u pogledu pouzdanosti relevantnih izvještaja,⁵⁶ govori protiv njihovog prihvatanja bez unakrsnog ispitivanja.

26. Pored toga, više drugih faktora specifičnih za konkretne okolnosti Zahtjeva u vezi s vještacima govori protiv prihvatanja ovog dokaza na osnovu pravila *92bis*.⁵⁷ Prvo, optuženi je već uložio dosta napora i sredstava angažujući svoje vještake i dajući im zadatak da pregledaju forenzičke naučne dokaze za koje tužilaštvo sada traži da budu prihvaćeni.⁵⁸ Drugo, optuženi je od samog početka izražavao namjeru da ospori bar dio zaključaka koje su donijeli svi vještaci tužilaštva, uključujući osam njih na koje se odnosi Zahtjev u vezi s vještacima. Treće, bivši pretpresni sudija je ranije naznačio stranama u postupku da Vijeće

⁵⁵ Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *S. Milošević*, par. 24.

⁵⁶ V. Zahtjev u vezi s vještacima, Dodatak A.

⁵⁷ V. pravilo *92bis(A)(ii)(c)*.

⁵⁸ V. Javni transkript sastanka na osnovu pravila *65ter* održanog 17. avgusta 2009.

vjerovatno neće prihvatiti u najmanju ruku neke od vještaka na koje se odnosi Zahtjev u vezi s vještacima bez bilo kakvog oblika unakrsnog ispitivanja, potičući time očekivanje takvog ishoda od strane optuženog.⁵⁹ Iz svih navedenih razloga, bilo bi nepravično prema optuženom kada bi Vijeće prihvatilo te dokaze, a da mu prije toga ne pruži priliku da ih ospori. U skladu s tim, Vijeće je mišljenja da iskazi sedam vještaka forenzičkih nauka, uključujući njihove izvještaje, pismene izjave, transkripte iz predmeta *Popović* i proratne dokazne predmete, ne bi trebali biti prihvaćeni na osnovu pravila *92bis*. Međutim, Vijeće napominje da tužilaštvo ipak može razmotriti mogućnost pozivanje nekih ili svih sedam vještaka da daju iskaz u skladu s odredbama pravila *92ter*.

IV. Dispozitiv

27. U skladu s tim, Pretresno vijeće, na osnovu pravila 54, 89, *92bis* i *94bis* Pravilnika, ovim:

- (a) **ODOBRAVA** Zahtjev u vezi s Kathryn Barr, bez prejudiciranja;
- (b) **ODBIJA** Zahtjev u vezi s vještacima;
- (c) **ODGAĐA** uvrštavanje u spis izvještaja i/ili pismenih izjava sedam vještaka forenzičkih nauka, kao i njihove transkripte i povezane dokazne predmete dok svjedoci ne pristupe radi davanja iskaza pred Vijećem.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući

Dana 9. novembra 2009.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

---

⁵⁹ Sastanak na osnovu pravila *65ter*, T. 122–123 (17. avgust 2009.).

Izdvojeno mišljenje sudije Kwona

1. U potpunosti se slažem sa zaključkom Pretresnog vijeća prilikom odbijanja Zahtjeva u vezi s vještacima u kom se traži odobrenje da se predloži sedam izvještaja vještaka forenzičkih nauka bez njihovog pozivanja radi unakrsnog ispitivanja na osnovu pravila 92bis Pravilnika. Jedini razlog za to sa moje strane, kako je navedeno u paragrafu 23 gore, jeste to da pravilo 94bis, po mom mišljenju, predstavlja *lex specialis* u odnosu na pravilo 92bis i kao takvog ga treba primjenjivati svaki put kada je u pitanju prihvatanje izvještaja vještaka i/ili pismenih izjava. To posebno važi u slučajevima kada strana koja predlaže dokaze traži njihovo prihvatanje i na osnovu pravila 92bis i na osnovu pravila 94bis.

2. Međutim, ne slažem se s dodatnim rezonovanjem većine sudija u paragrafima 25 i 26 prema kojem, čak i da je Vijeće pogriješilo u svom pristupu u vezi s primjenjivošću pravila 92bis na vještake, iskazi ovih sedam vještaka ne zadovoljavaju relevantne kriterijume iz pravila 92bis. Iako prihvatom da se forenzički dokazi u ovom predmetu odnose na važna ili ključna pitanja u predmetu, u ovom konkretnom slučaju bavimo se dokazima koji su već bili predmet detaljnog unakrsnog ispitivanja u predmetu *Popović*. Pored toga, za razliku od svjedočenja koja se odnose na konkretne činjenice, pristup unakrsnom ispitivanju dokaza vještaka, naročito forenzičkih naučnih dokaza, relativno je nezavisan od konkretnih navoda protiv nekog optuženog. Drugim riječima, pitanja koja mogu biti postavljena prilikom unakrsnog ispitivanja relativno su ograničena i uskog obima i bila bi ista bez obzira na identitet optuženog ili na suštinu teze tužilaštva. Stoga, ja ne vidim nikakvu vrijednost u njihovom ponavljanju od jednog predmeta do drugog.

3. Shodno tome, mišljenja sam da bi dokazi sedam vještaka forenzičkih nauka bili u stvari veoma prikladni za prihvatanje na osnovu pravila 92bis, ako se to pravilo smatra uopšte primjenjivim na izvještaje i/ili pismene izjave vještaka.

/potpis na originalu/

sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući

Dana 9. novembra 2009.

U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]